

Законопроект №4197-Д «Про ринок деревини»: ризики та загрози для малого/середнього деревообробного бізнесу

**Івано-Франківськ
11 квітня 2025р.**

Текст законопроекту в редакції
від 04.02.2025

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЕВООБРОБНОГО БІЗНЕСУ ЩОДО ДОСТУПУ ДО РЕСУРСУ:

1. Необгрунтоване завищення, стрибки цін на біржових торгах
2. Недосконалість біржової торгівлі
3. Складність планування поставок

+ загальні економічні проблеми:

блекаути, інфляція, збільшення податкового навантаження, кадровий голод, ментальне виснаження людей/бізнесу, порушення експортних логістичних шляхів тощо

Основні пропозиції ЗП №4197-Д:

- ✓ законопроект закріплює принцип каскадності біржових аукціонів, який передбачає як підвищення, так і пониження стартових цін;
- ✓ створення реєстру деревообробників;
- ✓ надає пріоритетне право купівлі деревини для деревообробників, що включені в реєстр;
- ✓ продовжує мораторій на експорт кругляка.

Норми, що передбачає ЗП для покупців:

I. Держлісагентство отримує статус регулятора ринку із колосальними повноваженнями:

- ✓ обирає біржі через конкурси в порядку, який сам і затверджує;
- ✓ визначає дати торгів та інформує про них покупців;
- ✓ визначає вимоги до формування лотів;
- ✓ **затверджує порядок формування стартових цін на основних та додаткових торгах та мінімальних цін на повторних торгах;**
- ✓ веде реєстр деревообробників/приймає рішення про включення;
- ✓ визначає яку інформацію надаватимуть в ЄДСЕОД деревообробники про власну госп. діяльність;
- ✓ контролює деревообробників через виїзні перевірки;
- ✓ позбавляє бізнес першочергового доступу до закупівлі ресурсу на рік/півроку;
- ✓ накладає штрафи на деревообробників тощо (перелік не повний...)

Нагадування: до сфери управління ДАЛРУ входять монопольний продавець ринку - ДП «Ліси України» та монопольний адміністратор ринкової інформації - ДП «ЛІАЦ»

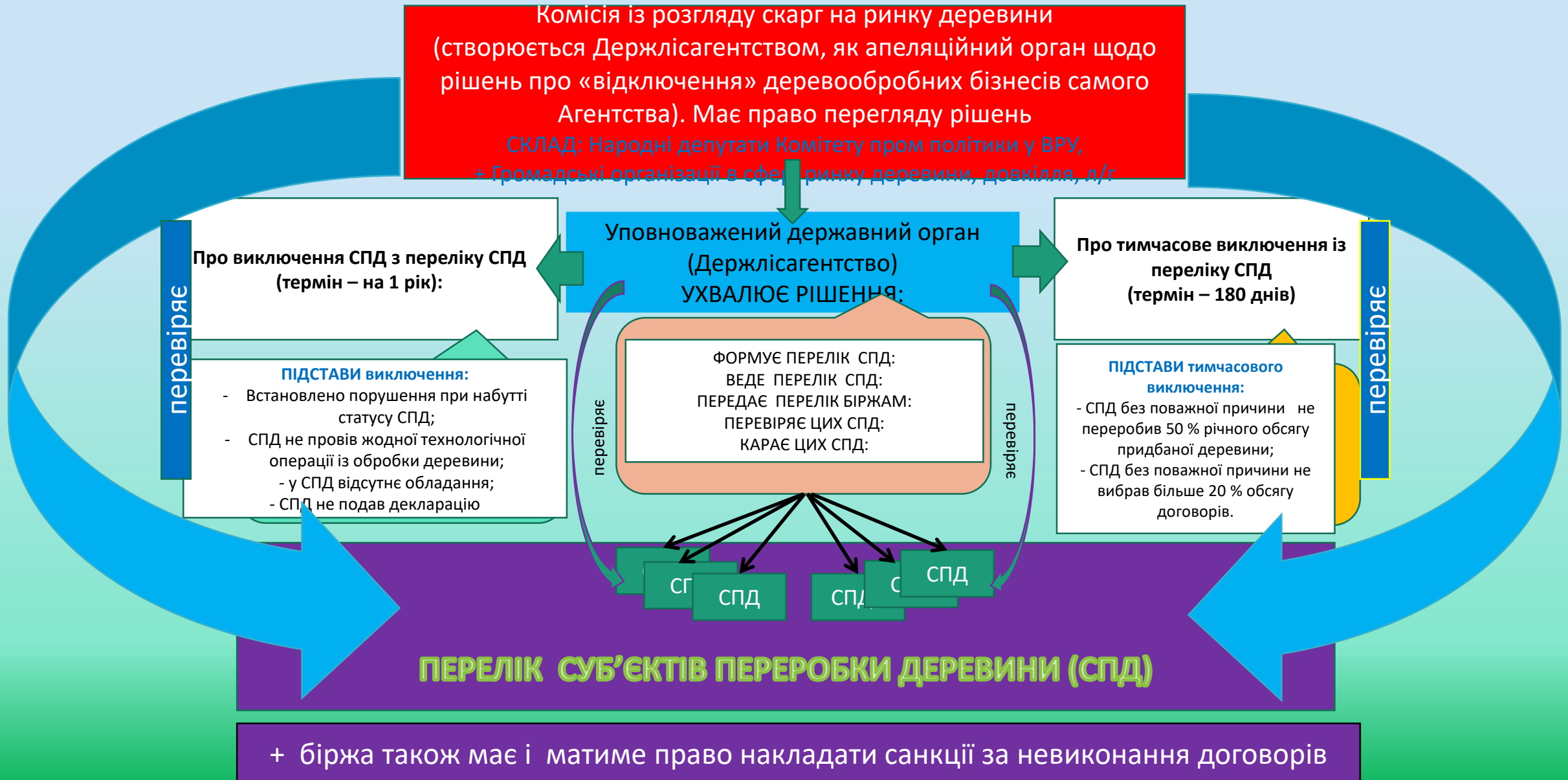
Норми, що передбачає ЗП 4197-Д:

- II. Деревообробники змушені будуть подавати заяви до включення в реєстр деревообробників;
- III. Підприємці будуть зобов'язані щорічно подавати декларації до Реєстру на підтвердження статусу;
- IV. Бізнес буде зобов'язаний надавати до ЄДСЕОД інформацію про власну господарську діяльність (!) в порядку та в обсягах що визначатиме Держлісагентство;
- V. Деревообробний бізнес зможе перепродавати деревину виключно деревообробникам;
- VI. ЗП створює два контролюючих органи: Держлісагентство та Комісія із розгляду скарг, вводить штрафи за недостовірну інформацію у заявах про включення до Реєстру, передбачаються відключення на рік/півтора від першочергової закупівлі ресурсу на біржах;
- VII. Нові деревообробні підприємства, які не мали історії переробленої деревини не зможуть потрапити до реєстру, тобто набуті статусу деревообробників (змістовні вади у ч.4 ст. 18 ЗП: очевидно авторська помилка..)

СХЕМА

державного контролю за суб'єктами переробки деревини згідно ЗП 4197-Д :

Важливість законодавчої підтримки малого/середнього деревообробного бізнесу у доступі до ресурсу

Справжній ринок – це завжди про вибір.

Досвід Польщі, де 75 % деревини продається за договорам
на умовах оферти – наочне підтвердження.

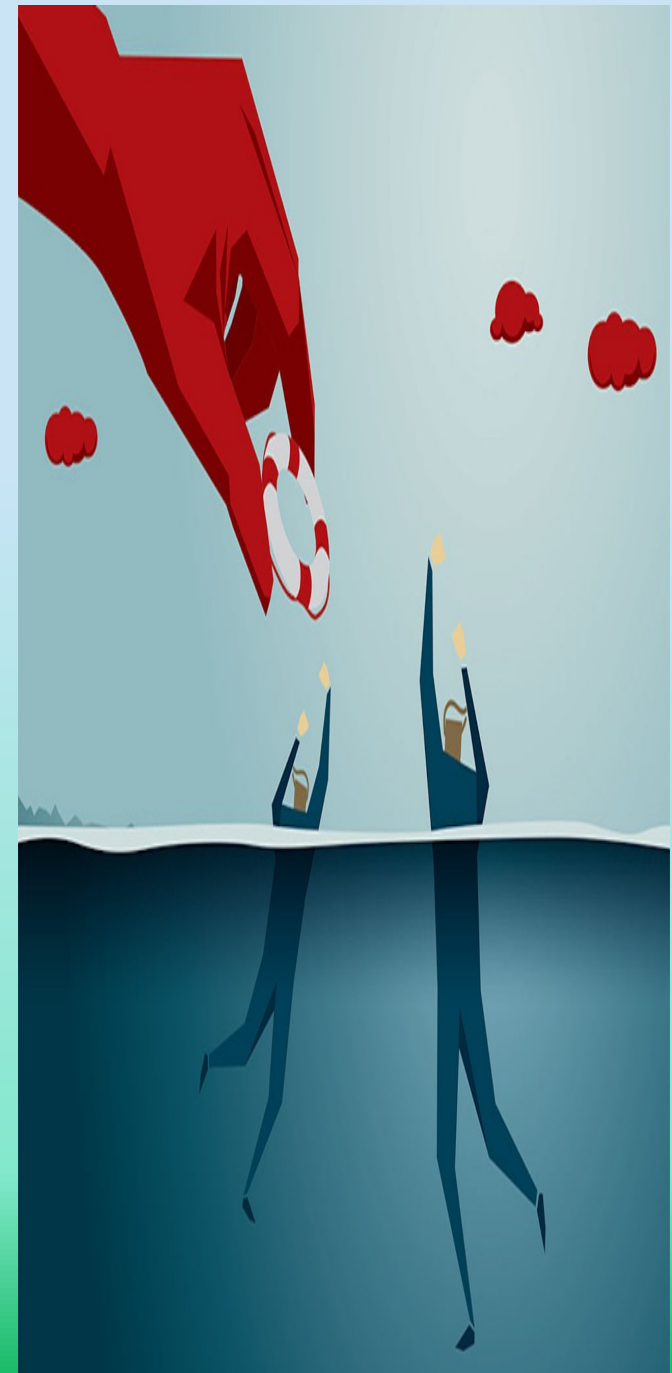
Біржовий продаж не може бути єдиною форматов
постачання сировини. Це не просте рішення складних проблем.
Це – консервація проблем. Потрібні альтернативні способи торгівлі.

Договори на умовах оферти із антикорупційними
запобіжниками – мінімальна гарантія стабільності поставок
для малого та середнього бізнесу.

П.С. Ринок – це завжди про гнучкість, динаміку, зміни...

Тому детальні правові приписи про продаж
товару мають бути в тексті підзаконних актів, а не в законі.

Пропоновані в законопроекті норми щодо проведення аукціонів
– це бомба сповільненої дії.

Що не містить ЗП 4197-Д ?

можливості, що будуть втрачені...

- в ЗП відсутні якісні норми, що реально імплементують EUDR 2023/115 -Європейський регламент, який із 30.12.2025 року вимагатиме постійної оцінки ризику для імпорту деревини в Європейський союз з країн стандартного та високого ризику.
- Регламент вимагає від українських імпортерів деревини надання інформації про породи дерев, країну вирубки, геокоординати ділянок, де вирубана деревина; час/період рубки; докази того, що деревина була заготовлена законно; докази того, що заготівля деревини не спричинила знеліснення тощо. Якщо відповідні докази будуть відсутні - митні органи не дозволять нашим деревообробникам ввезення деревини на територію ЄС із січня 2026 р..

Що отримають біржі та їх суміжна інфраструктура (клірингові установи, інформаційні агенти тощо) від ухвалення ЗП 4197-Д ?

- ефективне та якісне закріплення правового статусу монополістів на ринку біржових послуг, збільшення власних прибутків за рахунок обов'язку всіх лісогосподарських підприємств продавати ресурс виключно через біржі (комісійна винагорода, плата за реєстрацію, плата за клірингове обслуговування тощо);

Що отримає великий деревообробний бізнес від ухвалення ЗП 4197-Д ?

- позбавиться конкурентів у доступі до ресурсу (дров'яної деревини ПВ) у вигляді виробників альтернативних джерел енергії (останні не є деревообробниками), що збільшить прибутки та забезпечить прогнозований розвиток їх потужностей;

Що отримають продавці від ухвалення ЗП 4197-Д ?

- максимальні прибутки від продажу власної лісопродукції на конкурентних засадах (при невизначеному ціноутворенні..); відсутність ресурсних витрат на укладання прямих договорів (оферти) для забезпечення сировиною малого та середнього бізнесу;

Кому платить малий та середній деревообробний бізнес:

- ✓ Сплачує податки в т.ч. на утримання держ. органів
- ✓ Платить продавцям за придбану деревину;
- ✓ Платить біржами комісійну винагороду;
- ✓ Платить кліринговим установам гарантійні внески;
- ✓ Платить кліринговим установам за обслуговування;
- ✓ Надаватиме інформацію ДП «ЛІАЦ»

Що реально отримає малий та середній деревообробний бізнес від ЗП 4197 Д:

- ✓ обов'язки у вигляді подачі заяв, декларацій,
- ✓ контроль від створеного регулятора із значними повноваженнями - Держлісагентства
- ✓ виїзні перевірки Держлісагентства та Комісії ;
- ✓ звітування про господарську діяльність;
- ✓ диктатура бірж із штрафами та контролем за виконанням всіх договорів (фіксація чи зниження розмірів комісійної винагороди бірж ЗП не передбачено);
- ✓ можливість відключень від першочергового доступу до ресурсу на рік або півроку (засіб тиску на будь-який деревообробний бізнес);
- ✓ штрафи у розмірі 120 тис. грн. за помилки при подачі деревообробних декларацій;
- ✓ основну проблему (стабільність та передбачуваність цін) ЗП 4197 Д не вирішує;
- ✓ ЗП залишає покупцям єдине право – купувати деревину, і то – виключно на умовах біржі. Все інше – обов'язки...

ВИСНОВКИ:

- ✓ ЗП 4197-Д (для другого читання) - загроза для малого та середнього деревообробного бізнесу та
- ✓ Надання статусу двом контролюючим органам за діяльністю деревообробного сектору (Держлісагентство та Комісія із розгляду скарг) є недоцільним, обтяжливим, антиконституційним, містить значні корупційні ризики, суперечить державній регуляторній політиці та європейському курсу розвитку країни. Окрема увага (!) - Комісія із розгляду скарг, що в порушення десятка законів набуде статусу квазісудового органу, та її громадські активісти матимуть повноваження держ. інспекторів із правом покарання бізнесу (!).
- ✓ Покупець має бути бенефіціаром законопроекту, а не заручником контролюючих органів, продавців та бірж. Проте ЗП 4197-Д захищає інтереси посередників та великого бізнесу, по суті має контрольно-каральний характер. Тому в цілому проект не розв'язує накопичених проблеми деревообробного сектору, а навпаки - їх створює.
- ✓ Законопроект порушує норми Конституції України, має суттєві вади техніко-юридичного характеру, змістовні суперечності, містить системні ризики для покупців та інших учасників ринку і не передбачає запобіжників від дій монопольних гравців.

ВИСНОВКИ:

- ✓ Продовжити мораторій на експорт необроблених лісоматеріалів можливо через оперативне внесення змін у профільний Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів...»
- ✓ Майбутній законопроект про ринок деревини має передбачати норми про можливість укладення договорів на умовах оферти на засадах прозорості та запобігання корупції.
- ✓ Доцільно розробити якісно новий ЗП, який би комплексно та збалансовано визначав правовідносини на ринку з урахуванням інтересів малого та середнього бізнесу.

